

Πεζοπορία του Φ.Ο.Σ. Γ.Π.Α. στο όρος Οίτη

Το όρος Οίτη ή Καταβόθρα σε σύγκριση με τα άλλα ψηλά βουνά (Παρνασσός, Γκιώνα, Βαρδούσια) της Κεντρικής Στερεάς Ελλάδας θεωρείται ήμερο, εύκολα προσπελάσιμο και χωρίς ιδιαίτερες δυσκολίες στην περιήγησή του. Πλησιάζοντας όμως από την Αθήνα προς τη Λαμία και παρατηρώντας τις πλαγιές και τις βαθιές χαράδρες του βουνού να πέφτουν απότομα στον κάμπο ή ταξιδεύοντας με το τρένο από τον Μπράλο προς το Λιανοκλάδι και βλέποντας με δέος τα φαράγγια, τις αποτομιές και τα βράχια που είναι λαξευμένη η σιδηροδρομική γραμμή, αντιλαμβανόμαστε ότι το βουνό αυτό, η Οίτη, μοιράζεται εξίσου την αγριότητα και το αγέρωχο των άλλων Ρουμελιώτικων βουνών. Παρόλα αυτά η λαϊκή μούσα αναφέρεται μάλλον υποτιμητικά στο βουνό αυτό σύμφωνα με το στίχο:

*«Ποιος είδε τέτοιο θάμασμα, παράξενο μεγάλο,
Να κουβεντιάζουν τα βουνά με τις κοντοραχούλες,
Η Λιάκουρα της Λειβαδιάς και η Γκιώνα των Σαλώνων
Και τα βαρδούσια τα ψηλά λένε της Καταβόθρας,
Μπρε βουνό, κακό βουνό, παλιοκαταβόθρα που έσωσες την κλεφτουριά,
τους μαύρους Ανδρουτσαίους, το Δρόσο τον περήφανο και το Θανάση Διάκο»*

Διαιρεμένος ανάμεσα στην Φθιώτιδα και την Φωκίδα, ο ορεινός όγκος της Οίτης χωρίζεται ανατολικά από το βουνό Καλλίδρομο με τον ποταμό Ασωπό, δυτικά από το μικρό βουνό Γουλινάς με τον ποταμό Ίναχο και από τα Βαρδούσια με το

Δαφνόρεμα και νοτίως από την Γκιώνα με τον ανατολικό κλάδο του Μόρνου (Ρηνιόρεμα, Δρεμισόρεμα) και τον άνω ρου του Βοιωτικού Κηφισού (Μέγα Ρέμα). Ο Γοργοπόταμος (ο Δύρας των αρχαίων Ελλήνων) πηγάζει από την καρδιά της Οίτης (εκεί λέγεται Βολόρεμα) και βγαίνει στον κάμπο της Λαμίας, μέσα από εντυπωσιακή χαράδρα (σχίσιμο του βουνού) στην περιοχή με τα χαρακτηριστικά ονόματα: «Σκασμένη» και «Ελαφοσπηλιές», που παραπέμπουν σε απρόσιτα και κρημνώδη μέρη.

Την χαράδρα αυτή ατενίσαμε όλοι από το λεωφορείο πλησιάζοντας την διασταύρωση της Εθνικής Οδού Αθηνών-Λαμίας με τον δρόμο που οδηγεί αριστερά προς την Άμφισσα. Η ομάδα είχε ξεκινήσει από το Πανεπιστήμιο αρκετά νωρίς, 7:30 το πρωί, για την μονοήμερη πορεία της αναζήτησης του σπηλαιοβάραθρου Καταβόθρα, που έχει δώσει μάλιστα και το όνομά του στο βουνό. Σύντομα, οδεύοντας ανάμεσα από πανέμορφα, ανθισμένα σπάρτα, φτάνουμε στο χωριό Οίτη κι από εκεί στην Κάτω και Άνω Παύλιανη.

Η πορεία άρχισε στις 11:30 πμ. από το χωριό σε χωματόδρομο, με κατεύθυνση βόρεια, μέχρις ότου συναντήσαμε αριστερά σημασμένο μονοπάτι. Κινηθήκαμε στο μονοπάτι αυτό και σύντομα βρήκαμε πηγή αριστερά όπου είχαμε την ευκαιρία να θαυμάσουμε τους αλπικούς τρίτωνες (*Ichthyosaura alpestris*) και να ενημερωθούμε από την Ελένη Πάνου για τα μικρά ενδιαφέροντα αυτά αμφίβια, που ο λαός τα ονομάζει δρακάκια και που έχουν δώσει την ονομασία στις δρακόλιμνες (μικρές γαλάζιες πινελιές) που απαντούν σε πολλά από τα βουνά της χώρας μας.

Όσον αφορά στα θηλαστικά, η πανίδα του Δρυμού της Οίτης περιλαμβάνει αγριόχοιρους, λύκους, λαγούς, αλεπούδες, σκίουρους, πετροκούναβα και άλλα μικρά θηλαστικά. Τελευταία έχει εμφανιστεί και η αρκούδα. Το αγριόγιδο (*Rupicapra rupicapra balcanica*) υπάρχει ακόμη σε απρόσιτα μέρη (Γρεβενό κ.ά.). Από τα πτηνά έχουν παρατηρηθεί ο χρυσαετός (*Aquila chrysaetos*), ο φιδαιετός (*Circaetus gallicus*), ο πετρίτης (*Falco peregrinus*), το δενδρογέρακο (*Falco subbuteo*), ο μπούφος (*Bubo bubo*), η ορεινή πέρδικα (*Alectoris graeca*), οκτώ από δέκα ευρωπαϊκά είδη δρυκολάπτη, βραχογελίδονα, αργιοπερίστερα και πολλά άλλα είδη του δάσους και του βουνού.

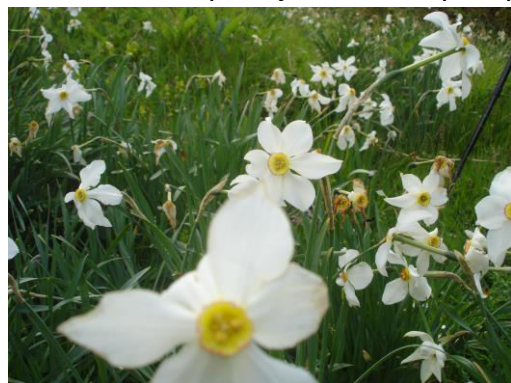
Στη συνέχεια αντικρίσαμε ξύλινη πρόχειρη καλύβα κι ένα ξέφωτο που πάνω υπήρχαν αλαταριές (μεγάλες επίπεδες στην άνω επιφάνεια πέτρες όπου οι κτηνοτρόφοι τοποθετούν αλάτι για να γλείψουν τα ζώα). Το μονοπάτι περνά ένα

μικρό ρέμα και βρίσκει ένα μεγαλύτερο ξέφωτο στην άκρη του οποίου συνεχίζει ανηφορικά, μέσα από πυκνό ελατόδασος. Μετά από συνολική πορεία 1 ½ ώρας περίπου, περνώντας από διαδοχικά ξέφωτα, βρίσκουμε μία άλλη ποτίστρα στην οποία εκτός από τρίτωνες υπήρχαν και πολλοί φρύνοι του είδους *Bombina variegata*, με την χαρακτηριστική κίτρινη κοιλιά τους.

Φτάνουμε πλέον σε χωματόδρομο, τον οποίο σύντομα αφήνουμε ανεβαίνοντας αριστερά σε διάσελο, έχοντας δεξιά μας μία ανώνυμη κορυφή (1.548 μ.) Από το διάσελο αυτό εμφανίζεται μπροστά μας πανέμορφη, η βραχώδης κορυφή Καταβόθρα (1.875μ.).

Το μονοπάτι κατηφορίζει αρκετά και μετά πάλι ανηφορικά μας οδηγεί σε δροσερή πηγή, στην βάση σάρας (αποσαθρωμένης με πέτρες και χαλίκια πλαγιάς). Η πηγή αυτή ονομάζεται «βρύση του πασά», είναι χαμηλή και μπορείς να πιείς νερό με δυσκολία. Στο βάθος κάτω, το νερό της πηγής κυλάει χοροπηδητά ανάμεσα από κάθε

λογής φυτά και ξεχωρίσαμε για πρώτη φορά να λικνίζονται στο αέρα, ομάδες-ομάδες, λευκοί νάρκισσοι (*Narcissus poeticus*). Κινούμαστε πλέον σε άλλο χορταριασμένο διάσελο, έχοντας δεξιά την κορυφή Καταβόθρα και αριστερά την κορυφή Πυρά (1.804μ.). Φτάνοντας στο ανώτερο σημείο

του διασέλου, μαζί με το δυνατό, δροσερό αέρα που μας υποδέχτηκε εκεί, το τοπίο αλλάζει ξαφνικά. Σαν σε αιφνίδια αλλαγή σκηνικού ξεπροβάλουν τα Βαρδούσια, ακόμη χιονισμένα, με όλη τους τη μεγαλοπρέπεια. Μπροστά μας βρισκόταν το οροπέδιο της Καταβόθρας, ένα από τα δύο μεγαλύτερα οροπέδια της Οίτης, πανέμορφο, καταπράσινο, θαλερό. Η ύπαρξη του οροπέδιου αυτού είναι που αφήνει να προβληθεί και εξακοντιστεί στον ουρανό όλο το ανάστημα των Βαρδουσιών. Τα τελευταία χρόνια η εκτροφή μοσχαριών ελεύθερης βόσκησης στο λιβάδι της Καταβόθρας, αλλά και σε άλλα σημεία του βουνού έχει προσδώσει στο γεωργικό εισόδημα της περιοχής. Βέβαια η Οίτη, όπως και το όνομά της υποδεικνύει, ήταν γνωστή από τα πανάρχαια χρόνια για τα βοσκοτόπια της με κτηνοτροφικά ζώα, πρόβατα κ.ά.

Δηλωτικό των πλούσιων βοσκότοπων του βουνού είναι και ο παρακάτω στίχος:

*«Κι αν έχουν τα κοπάδια μας μεγάλη φέτο αυγάτα,
Της Καταβόθρας το βουνό πολύ ταγή βαστάει, στο γόνα
φτάνει η αμαλαγιά, στη ζώστρα η μαραβίτσα και το πουρνάρι είναι κι
αυτό πολύ και το φιλίκι, θα φάνε φέτο τα πράγματα,
θα κατεβάσουν γάλα, τυρί στ' ασκιά θα ρίζουμε, μυτσήθρα στις τσαντίλες»*

Ι.Α. Σαντάρμης

Το μονοπάτι αρχίζει να κατηφορίζει και γρήγορα συναντούμε μία μικρή λιμνούλα με ολοκάθαρα, διάφανα νερά από τα λιωμένα χιόνια και με πλήθος νάρκισσων να καθρεφτίζονται επάνω της. Ο χωματόδρομος πάνω στον οποίο σε λίγο βαδίζουμε μας φέρνει πλέον κοντά στην είσοδο της Καταβόθρας. Πράγματι δεξιά μας, δεκάδες

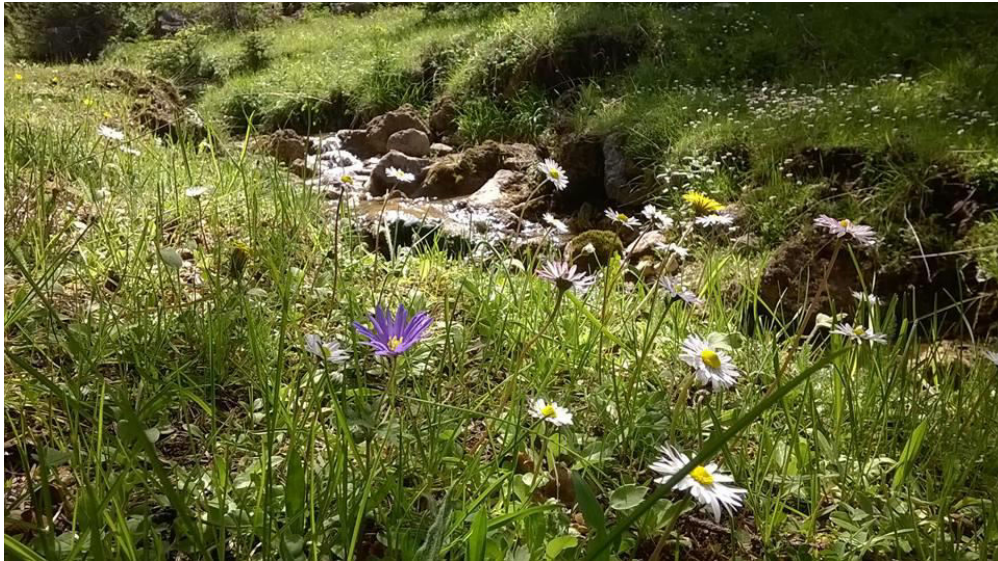
μόνο μέτρα από το δρόμο, στην ρίζα ορθοπλαγιάς, υπάρχει το βύθισμα αυτό μέσα στο οποίο κατευθύνονται τα νερά του ρέματος που μαζεύονται από το μεγαλύτερο μέρος του οροπεδίου. Με προσοχή φτάνουμε στο στόμιό της. Πάνω μας τεράστια βράχια ραγισμένα, κομμένα ώστε να στηρίζει το ένα το

άλλο, αλλά και την ίδια στιγμή έτοιμα λες να ξεκολλήσουν, να αναδιαταχθούν, να γκρεμιστούν, να φράξουν την σπηλιά που σχηματίζεται από κάτω τους και μαζί και την Καταβόθρα που συνεχώς καταπίνει λαίμαργα τα νερά. Πολλοί αποφασίζουμε να προχωρήσουμε σκυφτά στο σκοτεινό, υγρό και κρύο υπόγειο ποτάμι που σχηματίζεται. Στο όλο σκηνικό η φωνή του Γιάννη Μπακάλη, επίτιμου μέλους του Συλλόγου μας, που τραγούδησε δημοτικά τραγούδια, προσδίδει ζωντανή ομορφιά στο πέτρινο τοπίο.

Μετά την Καταβόθρα, η πορεία συνεχίστηκε για λίγο ακόμη στον χωματόδρομο μέχρις ότου βρεθήκαμε σε ρέμα που έρχεται αριστερά μας, το οποίο με τα ολοκάθαρα νερά βοηθάει αρκετούς να ξεδιψάσουν, αλλά και να δροσιστούν. Ακολουθούμε τους μαιανδρισμούς του ρέματος αυτού στο κατηφορικό ξέφωτο που ανοίγεται μπροστά μας όπου, πριν την επιστροφή μας στην Παύλιανη από το ίδιο μονοπάτι, ξεκουραζόμαστε και ηρεμούμε.

*«Άς ήτανε η γαλήνη ετούτη – η πολυπόθητη γαλήνη, να αγκάλιαζε
όλη τη γη, όλο τον κόσμο»*

Κάποια μέλη της ομάδας (ο Λέκτορας Αντώνης Καναβούρας, ο γυμναστής Δημήτρης Δανίτσας, ο Παναγιώτης Κρητικός και οι φοιτητές Φωτεινή Λεωνίδου, Μαρίνα Παπαδημητρίου, Νίκος Αγαλόπουλος, Μάριος Ρηγούτσος, Δαμιανός Γεωργιάδης, Θοδωρής Δημητρακάκης, Νίκος Κτενάς και Χριστίνα Σεβαστού) πριν επιστρέψουν μαζί μας επιχείρησαν την κατάβαση του ρέματος μέχρι την έξοδο της Καταβόθρας.

Συνοδευόμενοι από το χαρακτηριστικό κελάηδισμα του κούκου, που λες και μας χαιρετούσε κρυμμένος στον πυκνό ελατιά, αργά το απόγευμα βγήκαμε από το μονοπάτι. Στα βουνά μας το λάλημα του κούκου και της πέρδικας σηματοδοτεί την έναρξη της άνοιξης όπου και οι νομάδες κτηνοτρόφοι ανεβαίνουν στα ορεινά λιβάδια.

*«Λάλησε ο κούκος στα βουνά και η πέρδικα στα πλάγια
κι ακόμη δεν εβγήκανε ψηλά οι Καραπλάσιοι»*

Είχε σχεδόν σκοτεινιάσει όταν όλοι πλέον συγκεντρωθήκαμε στην Κάτω Παύλιανη όπου μας περίμενε το λεωφορείο. Εν τω μεταξύ είχαμε την ευκαιρία να δούμε καλύτερα το χωριό Άνω Παύλιανη με τις ολίγον ...
σουρεαλιστικές ζωγραφιές που η ευρηματικότητά τους ενθουσίασε πολλούς από τους φοιτητές μας, χωρίς όμως να μπορούμε να πούμε το ίδιο και για κάποιους που τα βρήκαν μάλλον υπερβολικά (σε αριθμό) σε σχέση με τη φυσιογνωμία που πρέπει να διατηρεί ένα τυπικά ρουμελιώτικο χωριό όπως ήταν και όπως πρέπει να παραμείνει η Παύλιανη.

Γυρίζοντας στην Αθήνα αργά το βράδυ, με τις ωραίες εικόνες και συναισθήματα που ώρες πριν είχαμε βιώσει, συνειδητοποιούμε πως κάθε φορά που βρισκόμαστε στην ορεινή φύση κάτι καινούργιο, έστω μικρό κι ασήμαντο, πάντα παρατηρούμε κι ανακαλύπτουμε. Το ίδιο μπορεί να συμβεί με τον καθένα που θα ακούσει το κάλεσμα των βουνών μας και θα επισκεφτεί τα πράσινα αυτά στολίδια της χώρας μας και η Οίτη, το βουνό του μύθου, του νάρκισσου και των πολύχρωμων λουλουδιασμένων λιβαδιών, είναι ένα από αυτά.

Με πάνω από 1.500 είδη φυτών, η Οίτη αποτελεί ένα βοτανολογικό παράδεισο. Περιλαμβάνει αρκετά ενδημικά είδη της Ελλάδος, της Ρούμελης ή ακόμη και του ίδιου του βουνού. Αρχίζοντας με το Crocus veluchensis να ξεπροβάλλει κάτω από τα χιόνια που λιώνουν την άνοιξη, τα ορεινά λιβάδια πλημμυρίζουν αργότερα με τα Ρανούνκουλους (Ranunculus spunerianus), τους Ελλέβορους (Helleborus cyclophyllus), τα αγριογαράφαλα (Dianthus biflorus), τις ορεινές ανεμώνες (Anemona blanda), τους αγριοπανσέδες (Viola graeca και V. aetolica κ.ά.).

Σπάνια (ορισμένα ενδημικά της Οίτης) είναι τα Veronica oetaea, Allium phthioticum, Asperula oetaea, Petrorhagia phthiotica, Knautia magnifica, Viola poetica. Το μοναδικό μέρος στην Ελλάδα, αλλά και στην Ευρώπη που φύεται το είδος Thlaspi kotschyannum είναι η Οίτη. Τα Trollius europaeus και Gentiana lutea έχουν την Οίτη ως το νοτιότερο σημείο εξάπλωσής τους.

Επιμέλεια κειμένου
Ομότιμος Καθηγητής Ν.Γ. Εμμανουήλ
Δρ Ε.Ν. Πάνου

Φωτογραφίες

Αγαλόπουλος Νίκος, Καρακασιλιώτη Μαρία, Καμούζη Ελισάβετ, Κουτσούκος Βαγγέλης, Κώτσος Λουκάς, Λεωνίδου Φωτεινή, Πάνου Ελένη, Παπαδόπουλος Γρηγόρης, Ρηγούτσος Μάριος, Φαμπρικατζής Άλκης.

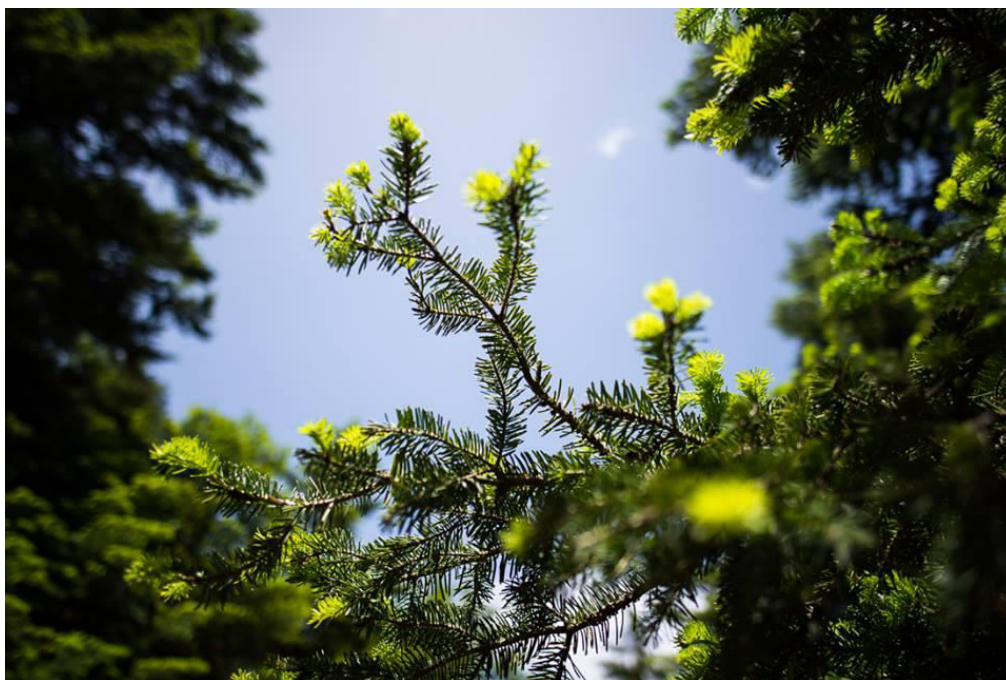

Εέσπασμα ζωντανίας της νιότης σε ανθισμένο ξέφωτο της Οίτης

Από το ξέφωτο στην αγκαλιά του ελατοδάσους

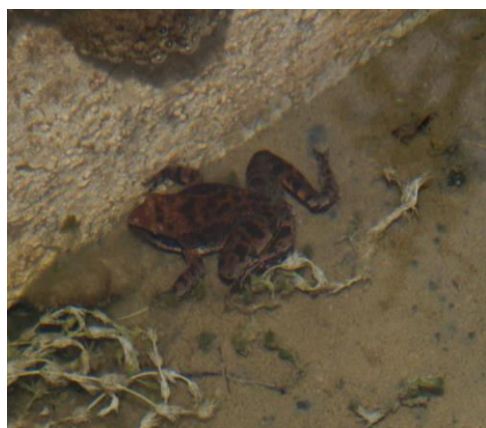

Φωτισμένα στολίδια τα νέα βλαστάρια στην παλιά βλάστηση της ελάτης

Μάθημα στο πεδίο

*Βάτραχος Rana graeca
(κοινή ονομασία: ελληνικός βάτραχος)*

*Φρόνος Bombina variegata
(κοινή ονομασία: κιτρινομποπίνα)*

Μελιτογόνο έντομο της ελάτης κοινώς «φούσκα», με σταγόνα μελιτώματος

*Ichthyosaura alpestris
(κοινή ονομασία: αλπικός τρίτων)*

Ο αλπικός τρίτωνας στο σκοτεινό και υγρό περιβάλλον της Καταβόθρας

Πορεία προς την Καταβόθρα

Η ομάδα του Φ.Ο.Σ. εν πλήρη αναπτύξει στην πορεία για την Καταβόθρα

Η κορυφή Καταβόθρα αριστερά. Στο βάθος δεξιά η κορυφή Γρεβενό (2.116 μ.)

Ο Φ.Ο.Σ. Γ.Π.Α. στην πορεία για την Καταβόθρα

Κατηφορίζοντας για το οροπέδιο της Καταβόθρας. Στο βάθος οι κορυφές Τσουμανόλακα (2.114 μ.) και Πύργος (2.152 μ.) της Οίτης

Μαλόκεδρος ο μοναχικός

Οι κορυφές των Βαρδουσίων λογχίζουν τον ουρανό

Ο Φ.Ο.Σ. Γ.Π.Α. στην είσοδο της Καταβόθρας

Η Φωτεινή κι άλλα μέλη του Φ.Ο.Σ. μέσα στην Καταβόθρα

Το ρέμα κοντά στην Καταβόθρα ξεδιψά πολλούς από την ομάδα

Ακολουθώντας τους μαιανδρισμούς του ρέματος στο ξέφωτο, στην πορεία προς την έξοδο της Καταβόθρας

*Σκηνές από την κατάβαση του ρέματος προς την έξοδο της καταβόθρας
(φωτογραφία από την διερευνητική εκδρομή)*

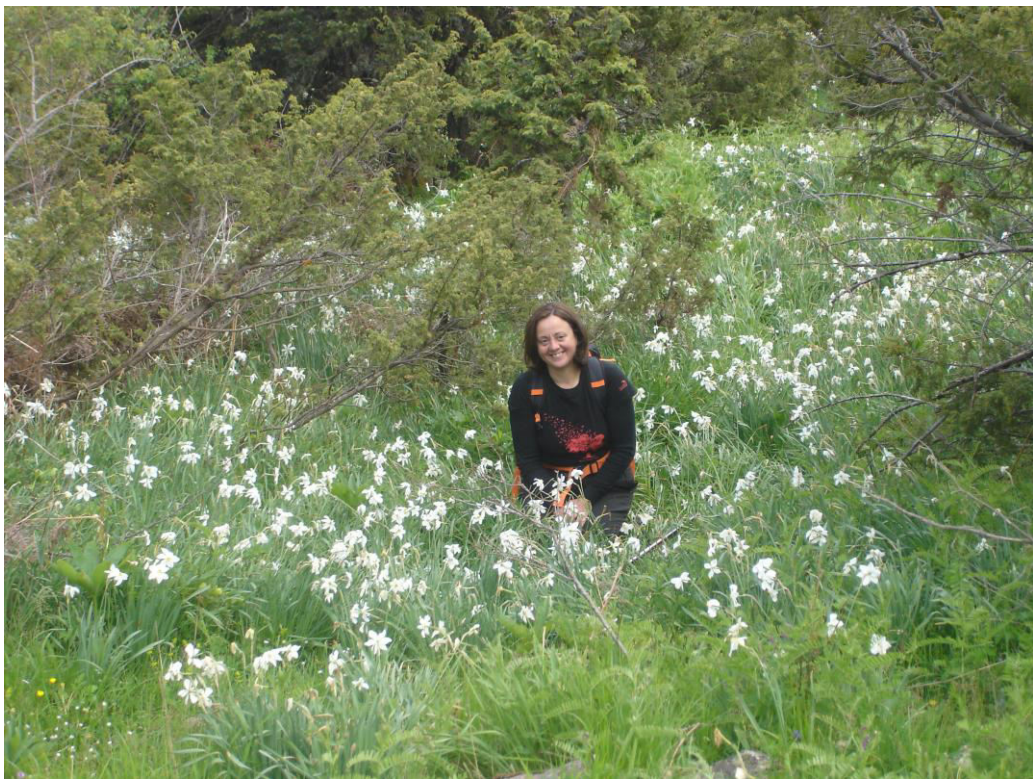

Η έξοδος της καταβόθρας (φωτογραφία από την διερευνητική εκδρομή)

Το διάφανο νερό ρέει από την έξοδο της Καταβόθρας

Μέσα στην ομορφιά των ναρκίσσων της Οίτης

Λουλουδιασμένο λιβάδι της Οίτης

Εντυπωσιακοί βράχοι ξεπροβάλλουν μέσα στο ελατόδασος

Μερικές από τις ζωγραφιές που συναντά ο επισκέπτης στην Άνω Παύλιανη

Με ραγισμένη καρδιά αποχαιρετήσαμε την Οίτη...

... κρατώντας στο μυαλό μας τις υπέροχες εικόνες που μας χάρισε!